

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Disquisitionvm Magicarvm Libri Sex

Delrío, Martín Antonio

Mogvntiae, 1624

Qvæstio III. De purgatione Canonica.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62472](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62472)

Habetur ratio probabilis omnium istarum impesarum: & sic Domini in sortium solent recipere. Alioqui si emptoribus aliquid propterea decederet, tum locum habet, quod dicit Molina p. 2. de iust. disp. 509. nempe, id à principio publicandum esse.

Quinto licite deducitur & accipitur ex tota summa pretij emptionis illa quantitas pecuniæ, quæ assignata fuit à Principe ad opera pia vel eleemosynas: siue illa deducatur à portione venditoris seu pretio, siue à lucro, quod cedit sortientibus, siue ab utroque: præsertim si ab initio hoc promulgetur.

Pia enim & religiosa est cõsuetudo, qua Princeps vel Respub. talem licentiam contractus sortiarum concedens, aliquam partem sic reseruat: nec iniuriã facit contrahentibus; non venditori, cui non tenetur aliter licentiam dare: non emptoribus, qui hac conditione pecunias suas sorti subiiciunt: Quod de causa piã dictum, idem tenendum de publica necessitate, quare posset aliquid reseruari ad soluendum debita Principis vel Reip. si tamen vere talis necessitas subesset. Ideo quando conceditur in remedium Ciuitati vel cõmunitati, vt posset Princeps aliquid segregare, ad necessitates illius Ciuitatis, sic etiam posset taxare liberalius summam pretij. Sic bene Garcias.

Ultimo potest is, cui merx aliqua cessit, quia symbolas contulit plures omnibus alijs, vel certo numero intra tot dies, mercem illam recipere & retinere.

Intellige quando cumque acceperit, dummodo non sit res ex numero illarum, quæ iam expositæ sortioni: quod si ex earum numero sit, non potest eam accipere, postquam aliqui iam symbolas contulerunt. statim enim, vt contulerunt, in hanc mercem ipsis ius fuit acquisitum, sic fit vt venditor

A alteri addicere nequeat; quod iam alteri venditum. Hæc ratio satis indicat, hoc intelligendum, quando instituta iam sortione, vel acceptis symbolis, fit promissio. Si enim promissio facta foret vt solet, ante symbolarum collationem, hoc est initio, quando sortis diuisoria siue Lotheria fit publicatio, tũ enim sæpe additur, qui primam symbolam contulerit, is habebit hoc vel illud, qui intra tot dies tot symbolas contulerit, habebit illud, qui numero vicerit reliquos intra tale tempus, illi hoc cedit; tunc isti omnia etiam post inchoatas sortes acquirerent, quæ ipsis promissa fuerunt ante sortionem, & antequam res ipsa venderetur: & tunc sortientes in hanc conditionem consensisse sunt censendi. Sic intelligendi Garcias & Lopezius. & sufficiat ista de hoc cõtractu. *Lotheria*. de quo vide Molin. d. loco & P. Zaa in Aphorism. verbo venditio. n. 15.

QVÆSTIO III.

De purgatione Canonica.

Canonica purgatio dicitur, quæ regulis Ecclesiastici iuris consentanea est: quæ duplex est, vna *per iurandum*, in

D qua nihil est sortis: hanc soli improbant hæretici, qui contendunt nunquam licere iurare, ne in iudicio quidem: contra quos legi potest Alf. à Castro b. Cochleus contra Anabaptistas & Gregor. Valentia c. Probatur etiam hæc purgatio quoad Laicos in Concilio Triburiensi d. sicque testatur Cramerus lib. 19. *histor. Polon.* de Sophia Reginam de stupro accusatam, & 108 septem honestarum ac nobilium iuramentarum iureiurando purgasse. Probatur vero quoad presbyteros & Episcopos, constitutione Gregorij Magni, qui varios Episcopos sic se iussit

purgare

ec. pref-
byr. cum
q. seq. d.
q. 4.
ca. super
causad. q.
4.
gc. quo-
ries ibi.
hc. omni-
bus ibi.
ic. s. legi-
timi ibi.
ic. prel-
byter si a
plebe ib.
ic. mada
illis ibi.
ic. me au-
ditum ibi.
ic. sigeber-
in chron.
ic. sepe
contin i
bid.
ic. si Epif.
ibid.

anno
870. in
Chron.

purgare e idem statuere ALEXAN-
DER s. Innocentius g, & LEO h PON-
TIFICES idem sancitum in Concil.
Agathensi, & Ilerdensi k; id ipsi fecere
SIXTVS l, & LEO III. m & Pellagius
PPn.

Altera purgatio est, per venerabilis
Sacramenti Eucharistici sumptionem, hanc
CATHOLICI contendimus esse lici-
tam, quando iniungitur ab Ecclesiastico
iudice competente. In veteribus Ger-
mania concilijs hæc purgatio fuit pro-
bata. Statutum enim illis, si furtum in
monasterio committatur, tunc fratres
se ita expurgent, missa celebretur, in e-
orum præsentia, & ea expleta omnes in
hæc verba communicentur: Corpus DOMI-
NI sit tibi hodie ad probationem o. Item;
si EPISCOPO aut presbytero aliquod ma-
lesicium imputatum sit, pro singulis missam
celebrare debet, & communicare: & de sin-
gulis imputatis se, innocentem ostendere.
Quod si non fecerit, quinquennio à liminibus
Ecclesia extraneus habeatur p. Nec desunt
exempla PONTIFICVM optimorum,
qui hanc expurgationem exegerunt.
LOTHARIVS REX pactis cum NI-
COLAO Pontifice non steterat, sed ad-
ulteram iterum in thalami partem re-
duxerat, profectus Romam absolui pe-
tit à Pontifice HADRIANO, dicens se
promissis NICOLAO factis stesisse,
PONTIFEX pro comprobatione inno-
centia (ait SIGISBERTVS q) ad examina-
tionem corporis & sanguinis Domini tam
regem quam opemates regni inuitant. Illi
nihil Deum veriti, corpus Domini nostri, te-
mere & perperam acceperunt: sed rege in
itinere Placentiæ itatim moriente, &
omnes intra annum reliqui perierunt.
Malus erat Imp. HERICUS, sed tamen si-
mile sacrilegiū cōmittere exhorruit,
inuitate illum ad similem sacramenti
Venerabilis purgationē Gregorio VII
Pontifice tam Sancto, quam malis cū-

A
B
C
D
E

Etis inuiso, tam religioso, quã hæreti-
cis semper odioso. Narrat historiã Lã-
bertus Scaffnaburgensis his verbis a;
Ita absoluto eo (Nempe Henrico Imp.)
excommunicatione, Papa missarum solem-
nia celebravit, consecrataque sacra oblati-
one, Regem cum cetera, quæ frequens ad-
erat, multitudine ad altare euocavit, præ-
ferensque manu corpus Dominicum: Ego, in-
quit, iam pridem à te tuisque fautoribus lit-
teras accepi, quibus me insimulabas sedem
Apostolicam per simoniacam hæresim occu-
passe, & alijs quibusdam tam ante Episco-
patum, quã post acceptum Episcopatum cri-
minibus vitam maculasse, quæ mihi se-
cundum scita canonum omnem ad sacros ordi-
nes accessum obstruxerunt, Et licet multo-
rum idoneorum certe testium ad stipulatio-
ne crimen refellere queam; eorum scilicet,
qui omnem vitam meam ab ineunte ætate in-
stitutionem integerrime nouerunt, & eo-
rum qui mea ad Episcopatum promotionis,
auctores fuerunt. Ego tamen ne humano
potius quã diuino niti videar testimonio,
vt satisfactionis compendio omnem omnibus
scandali scrupulum de medio auferam; ecce
corpus Dominicum quod sumpturus ero, in
experimentum mihi hodie fiat innocentia
mea, vt omnipotens Deus, suo me hodie iudi-
cio vel absoluat obiecti criminis suspitione,
si innocens sum; vel subitanea interimat
morte, si reus. Hæc & alia, vt solenne est,
præfatus verba terribilia; quibus Deum
causa sua aquisimum iudicem, & innocen-
tia assertorem adesse precabatur partem Do-
minici corporis accepit & comedit. Qua
liberrime absumpta, cum populus in laudes
Dei, innocentia eius congratulatus, ali-
quandiu acclamasset, tandem impetrato si-
lento, conuersus ad regem. Fac ergo sibi, in-
quit si placet, quod me facere vidisti. Prin-
cipe Theutonici regni, sui in dies accusati-
onibus aures nostras obtundunt, magnam
tibi molem capitalium criminum impingen-
tes, pro quibus non modo ab omni rerum pu-

anno
1077.

blicarum administratione, sed ab Ecclesiastica etiam communiōe, & ab omnimoda vita seculari conuersatione vsque ad extremum spiritum te suspendi oportere existimant. Petunt etiam magnopere diem & locum statui, audientiamque praestari canonice discutiendis, quas aduersum te adferant, accusationibus. Et nostri optime humana plerumque vacillare iudicia, & in publicis disceptationibus nonnunquam falsa pro veris persuaderi, dum pro disertorum hominum ingenij & dicendi copia & suauitate falsitas verborum phaleris adornata libenter auditur, & veritas nulla eloquentia nixa adminiculis contemnitur. Cum ergo tibi bene consultum cupiam pro eo, quod in calamitatibus tuis supplex Apostolica sedis patrocinium expetisti, fac quod moneo. Si te innocentem nosti, & existimationem tuam ab amulis tuis per calumniam falsis criminationibus impeti, libera compendiose & Ecclesiam Dei scandalo, & te ipsum longa concertationis ambiguo & sume hanc residuam partem Dominici corporis: vt comprobata Deo teste innocentia tua, obseruatur omne os aduersum te iniqua garrientium: & me deinceps causa tua aduocato, & innocentia tua vehementissimo assertore, Principes, tibi reconcilientur, Regnum tibi restituatur, omnes quibus iam diu respublica diuexatur bellorum ciuiliū tempestates in perpetuum sopiantur. Ad hac ille inopinata re attonitus, astuare, tergiversari, &c.]

C Sequitur quo pacto experimentum hoc innocentiae suafacere detractarit. Vidisti (lector) indici huius formulam, vidisti causas. Hæ nonne veræ: quod Deus fidelissimus veritatis sit testis: quod in humanis disceptationibus fallacia sit locus, diuinam verò disquisitionem nec falli posse, nec fallere? in formula, quid nisi pium, quid nisi consentaneum sacris litteris, præceptisque

A diuinis? verba quæ rem deceant: res ad honorem Dei, pacem Ecclesiæ, concordiam iustitiamque faciendam, scandala schismataque tollenda instituta & peraccommodata. quid igitur Leguleius vilis b lummis Ecclesiæ Antistitibus obstrepit (quid rana conatur in elephantum intumescere? cur hanc vocat; furiosa explorationis speciem? cur Episcopos Sacramentales, per ludibrium homo Sacramentarius appellat? vnicam adfert rationem, rationis expertem. Quia in execrationem sic & perniciem conuertatur, quod ad salutem institutum putabatur. Putabatur ergo, & non erat? iam CHRISTVS mendax, qui hoc aperte professus? Nonne eius sunt ista? Qui manducat meam carnem, & bibit meum sanguinem: in me manet, & ego in illo. Si salus in me & ego in Salvatore, putabor tantum saluus & non ero? Quid illa d? Sicut misit me viuens pater, & ego viuo propter patrem: & qui manducat me, & ipse viuet propter me. Falsa promissio, si viuere putatur duntaxat. Quid denique illud clarissimum? Non sicut patres vestri manducauerunt manna & mortui sunt. Qui manducat hunc panem viuet in æternum. e. viuet, plane, viuet, ad salutem que veram & perfectam hoc institutum non putatur fuisse tantum, sed scitur: sed fide creditur. Nonne dixerat veritas f. Hic est panis de cælo descendens, vt si quis ex ipso manducauerit, non moriatur. Ego sum panis viuus qui de cælo descendi: si quis manducauerit ex hoc pane, viuet in æternum: & panis quem ego dabo, caro mea est pro mundi vita.] Credat non esse salutem, qui non credit sub panis specie esse carnem. Nos carnem credimus, salutem credimus: nõ tamen omni sumeti.

Sumunt boni, sumunt mali,
Sorte tamen inæquali
Vita, vel interitus.
Mors est malum, vita bonum.

Vide

Hotomia
caluinista
Cõment.
de Feud.

Ioan. 6.
v. 56.

1. vel. 57.

1. vel. 58.

1. vel. 59.

Vide parū sumptionis,
Quam sit dispar exitus.

Sed D. THOMAS non credit tabulæ: an nec Apostolog. quicumque manducauerit panem hunc, vel biberit calicem Domini indigne: reus erit corporis & sanguinis DOMINI, Probet autem seipsum homo & sic de pane illo edat, & de calice bibat. Qui enim manducat, & bibit indigne, iudicium sibi manducat & bibit, non diiudicans corpus DOMINI. Ideo inter vos multi infirmi, & imbecilles & dormiunt multi. Quod si nosmetipsos diiudicaremus non vtrius iudicaremur. Igitur indigne sumentibus perniciēs semper, & execratio fuit, nō institutione, vel instituentis voluntate, sed sumentium peruersitate, qui quod ad salutem eorum datum, in mortem malunt abuti. Institutum initio ad vitam æternam digne sumentium, sic lumen: nullus Pontifex, in perniciem, aut execrationem conuertet, nullus voluit, nullus potuit. Ac qui sumit in testem innocentiam, cum sit nocens, digne sumit? ò iuris Sacerdote dignum iudicium! sed eo, qui iustitiam nobis Deam, pro habitu seu virtute iustitiæ, definiens nouum Iustitiæ sacellum erexit. Quid aliud in tota forma purgationis proponitur, quam quod à B. Paulo sancitum? Nonne hoc purgatio indicit? Dei testimonium optimum & certissimum est, illud adducatur & dubium tollat, Si reus es, noli eum testem aduocare; si innocens es, aduoca. Proba te ipsum prius, diiudica, reus es? caue accedas, damnationem manducabis, & exitium adferet tibi sacrilega audacia: abstine, moneo, & edico. At, nil conscire tibi, nulla te mortali culpa pallefcere, postquam conscientiam arcana scrutatus es, deprehendis; adesum securus, innocentiam non dedit, qui pro nocentibus obijt, vt eos ad innocentiam reuocaret. Quid in his mali? quid falli? Non

A defuit Deus innocentibus, & hoc indicio eos expurgauit, nocentes vero necauit. Absoluit Gregorium VII. damnauit Lotharium, Absoluit, in Morinis virum nobilem Erkimbaldum de Borban, quem Comitem vocat Cantipræntensis. hic lecto affixus intellexit à Nepote (filium alij contendunt) vi virgini vitium oblatum. Domini hæredem nemo accusare, multo minus punire audebat. Quid faceret æger? iustitiam negligat? gladium illi in vindictam malorum DEVS tradiderat. Nepotem qui occidat, non reperitur. Si faciat ipse? fraude opus, & parricida vocabitur. Vocabor (inquit) sed ab hominibus carnifex futurus sanguinis mei; sed iustus vltor, sed iustitiæ defensor in oculis Domini. An quia Nepos, non nocens? successore carebo, prouidebit Dominus, cui seruiō, cuius gloriæ affectus meos postpono. sic animatus, pugionem abscondit sub cervicali, vocat Nepotem, tanquam vltima ei monita & mandata daturus. Venit adolescens, quinto post die, placatum sperans auunculum. Accedit, postulantis capiti aurem admouet. Ille pro osculo, pugionem condit in gutture, nec desinit premere, donec videt exhalasse. Hanc accipe victimam iustitiæ Deus (addit) tibi immolatam. scis quæ in animo & visceribus meis doloris magnitudo obuersans lancinet paternum amorem: sed vicit amor tui. Paulo post virescens deficere, obit exomologesim: tacet de cæde nepotis: quæ in ore omnium recens. Quærit EPISCOPVS silentij caulam. si oblitus: num saltem nunc se accuset, & animo pœniteat? respondit Burbathus, se iustam credere, & quod meritorium putet, id nolle infectum. Episcopus eius pertinacia detestata (sic putabat) redit ad templum, De via reuocat æger, tum ait redeunti.

Vt,

g1. Cor.
ii. v. 27.

Commen
in Iustin.
Iustit.

Vt, pater, quam diuersa Dei sint & hominum iudicia intelligant, qui tecum praesentes, aperi (quæso) hierothecam, in qua signus salutis asseruatum adfers. recludit ille, nec hostiam reperit: hanc admiranti æger se in ore, mediatore angelo datam, ostendit habere. Historia notissima est toti Belgio, non elegatis modo & accurati artificij picturis vetustissimis in Bruxellensi ciuica domo exornata, sed etiam historiarum monumentis contestata. *a* Sic Deus etiam absoluit Sibichonem Episcopum Spirensis coram Henrico III. adulterij accusatum *b*. Sic læpe nocetes & culpæ reos indigne sumentes, vel Deus pænis corripuit, vel non permisit fumeri, & transmittere *c*. Interdum tamen permisisse Deum hoc scelus impunitum in praesens, dilata in posterum digna ultione, nos docet Andronici Imp. perfidia apud Choniaram *d*. Sed occulta iudiciorum abyssus à nobis non scrutanda. Sublata tamen aliquando hæc purgationis forma, eo quod suspectis non est danda Eucharistia *cap. dilecti de purgat. canon. cap. tribus de consecrat. d. 2.*

QVÆSTIO IV.

De vulgaribus purgationibus.

Nortium Politicarum numero censi possunt miræ quædam iudiciaræ disquisitiones, quib. fortuito euentui veritas culpæ vel innocentia decidenda permittitur. *Vulgares* vocant purgationes, idque rectissime: vt nomen nobis indicet nullo ipsas legitimo vsu, sed vulgi quædam vsurpatione & obseruatione superstitiosa fuisse introductas: plerasque etiam iure canonico expresse vetitas. Solet ijs Deus tentari potius, quam voluntas eius explorari. Vnde &

A exploratoria probationes Latine dicuntur Barbaro vero vocabulo in Constitutione Neapolitanis. *paribiles leges*, eo quod rem non sciri, sed apparere tantum faciant. In his plerumque peccari, tentando Deum, probabitur postea.

B Talis purgatio est, quotiescumque poscitur, vt Deus miraculum faciat: veluti si quis confusus innocentia suæ, peteret se septies percuti gladio, ad innocentiam suam probandam, vt factum in femina septies icta e, aut in ignem intraret, de quo postea.

SECTIO I.

De prouocatione ad diuinum iudicium.

*S*ÆPE fit, vt qui se iniuria affici ab alijs putat, nec hominum praesidium vel auxiliu superesse cernunt, ad Deum confugiant, non quidem malis vt illos eripiat, sed vt sumpta de persecutoribus ultione tali indignos supplices iniuria fuisse, cunctis faciat manifestum: interdum illos ad tribunal Dei fisti intra certum tempus, interdum nullo tempore addito iubent: *citationem ad comparandum coram Deo iudice* vocant, de hac merito dubitant plerique quid tenendum: metuendane citatio sit, nec ne sitem licita citanti, an illicita?

E Quoad citantem & quiritantem, ob iniuriam, *Dico primo*, si citra odium, aut vindictæ cupiditatem, vel impatientiam, iram, desperationem, vanitatem, aut aliam vitiosam affectionem, per iniustitiam oppressus quis, hoc faciat, bono fine (puta vt innocetia eius appareat, nec infamia grauetur familia aut vt liberetur mulier tali tyranno, aut vt resipiscat, & terrore percussus, poeniteat, desinat que ab oppressione & concussione miserru) licita est talis citatio. faterur Feuard. se tale non audere damnare, equidem

a Cantipr.
l. 2. c. 36.
par. 6. Fu
gos. lib. 1.
c. 6. sed
nelius
Cæsarius
l. 9. c. 38.
b Crantz.
l. 4. Saxo
c. 43. Ad
c. 3. c. 31. &
Thron.
Hirsaugi
c. 1.
Cyprian.
c. 1. de
lapis
Greg. T.
onen. l.
c. de glo
mart. cap.
88 Petri
Cluuius. l.
c. 1.

A de mirac.
c. 242 s. 3.
Cæsar. l.
c. 59. 60. 6.
Surius in
vita S. G.
defridi. l.
3. c. 12.
d l. 1. An
nal. in fi
ne vite
Manuel.
Connani.

de qua
est epist.
D. Hier.

B

D

E

sextus
c. 11. Eub.

cum